

EXPO

4
NOV

1923-2023

**Escola Bosc del Guinardó:
una escola a ple aire**

Un recorregut per les primeres dècades
d'una escola centenària.

organitza:

amb el suport de:

agraïments:

Escola Parc del Guinardó (c/ Garriga i Roca 13, 08041 Barcelona)

El context històric de l'Escola Moderna

A principis del S.XX, i davant del gran analfabetisme de la població, les autoritats de Barcelona van impulsar una renovació pedagògica en la figura del pedagog llibertari Francesc Ferrer i Guardia (1859-1909). Defensor d'una didàctica no autoritària, igualitària i profundament laica, al 1901 va fundar l'Escola Moderna, que es va mantenir en actiu fins el 1906, i de la que es despendrà l'Escola Nova catalana. A les aules es fomentava la no competitivitat, la igualtat de gèneres, el pensament propi i crític i el desenvolupament integral dels alumnes, que s'entenia des d'una estreta relació amb la natura i el seu entorn. El 1909, Ferrer Guàrdia va ser injustament acusat i executat per la seva posició política, però el seu model pedagògic es va estendre per Europa i Amèrica impulsat per pedagogs i també per artistes de vanguardia que van recollir part de les seves idees i mètodes.

Les escoles de la segona República. La Nova Escola

En aquest context històric, apareix la Nova Escola Moderna, que es va materialitzar amb la construcció d'un conjunt d'edificis a Barcelona que seguien les noves pedagogies racionalistes. La primera d'elles va ser l'Escola del Bosc de Montjuïc (1914) fundada per Rosa Sensat, seguida de l'Escola del Mar, on al capdavant hi havia en Pere Vergés (1922); i l'any 1923, la professora i deixeble de la directora de Montjuïc, Dolors Palau, creà la segona Escola del Bosc a la ciutat de Barcelona, aquesta vegada, al Parc del Guinardó

Els tres models educatius es van entendre com el que es coneix com les escoles *a l'aire lliure* o *a ple aire*, on la seva ubicació i el seu entorn funcionaven com a agents actius per entendre el canvi de paradigma en la pedagogia de la II República.

Aquestes escoles estaven pensades per aquells infants amb problemes respiratoris o malalties pulmonars; i es definien des de la seva condició d'escoles a la natura, així les classes es feien a ple aire, i les aules eren substituïdes per l'aire lliure; el mar i el bosc esdevingueren les parets d'aquelles aules i el espai immediat d'aprenentatge.

El marc pedagògic en què es va consolidar l'Escola del Bosc del Guinardó, avui coneguda com a Escola Parc del Guinardó, partien de bona part de les línies de treball i pensament del pedagog suís Adolphe Ferrière, particip en la creació de la Lliga Internacional per a l'Educació Nova (1921). Entre les que cal destacar, el contacte directe amb la natura, la coeducació com a part de la construcció de la pròpia identitat, la cultura del cos i el moviment, la intel·lectualitat, o el gust per les arts, entre moltes d'altres. Però també d'altres pedagogs europeus com Delcroly o Montessori; i molt especialment, en el camp de la música i la dansa, els preceptes de Delcroze. Tota aquesta barreja de pedagogies va ser el resultat dels viatges que Dolors Palau va fer amb el seu marit, el també pedagog, Antoni Riera.

La idea era generar un espai de pensament crític, on els infants poguessin entendre's en llibertat de pensament, de moviment, del cos i de cultura. Així, per primera vegada, el infant era posat al centre de l'aprenentatge, perquè aquest fos únic i personal, sense la necessitat d'una manera d'educar impositiva, coercitiva i repressiva. S'abandonen els mètodes repressiu i de càstig, i l'escola s'entén com un lloc de llibertat, de respecte i de convivència. Les arts i l'humanisme esdevenen fonamentals en l'educació dels infants, així com la natura, que es presenta com espai de vida, sociabilitzador i vertebrador.

Aquesta exposició és un homenatge a les primeres dècades en què l'Escola del Bosc Guinardó, sota la direcció de Dolors Palau, es va desenvolupar, convertint-se en un referent pedagògic i de lluita per la llibertat i la cultura, tant dels infants com de la societat.